

Kronika

obce Zdáru založená roku 1920.

Obec Zdář jest vesnice ležící v malé úhlabině se svahem na východ. Jméno Zdář značí osadu založenou na proemeích, kde byly lesy vypáleny!

Prve jmenuje se r. 1371, kdy náležela Oldřichu z Boskovic, kteréhož roku na ves upsal věno choti své. Zdá se, že v rodině jeho zůstala ves i na dále, až ji r. 1540 spolu s Holešínem získal Bohuš z Dnovic od Jaroslava z Boskovic a přivtělil k Rájci.

Počátkem 14. století bylo ve Zdáři 19 domů, z nichž po válce třicetileté 5 pustých.

Roku 1745 bylo zde 39 čísel, 46 rodin a 253 obyvatelů,

r. 1794	"	53	"	60	"	325	"
r. 1811	"	56	"	68	"	380	"
r. 1879	"	78	"	(spřítěh. rodinou žid.)	534	"	"
r. 1890	"	79	"	108 rodin a	539	"	"
r. 1900	"	85	"	130	"	626	"
r. 1910	"	92	"	120	"	609	"
r. 1920	"	94	"	115	"	574	"

Přifařena byla obec Zdářská od pradávna do blízkých Pětovic, kde opatřovatelní faře činí x minka již r. 1379.

Do bitvy bělohorské náležela fara Českým Prátem, načež zanikla a okolo r. 1630 přidělena byla k Doubravici.

Pustý chrám byl znovu zřízen r. 1690, ale v nynější podobě vystavěn r. 1733 a 1747 z l. 48 ke / od Karla hraběte z Rogendorfa. / - Roku 1741 byla stržena stará fara dřevěná, vystavěna nová a přidělena k faře - nově zřízené ve Sloupě.

Roku 1775 náboženským fondem přeměněna na lokálku, která pak r. 1857 učiněna farou samostatnou!

Také školou patřila naše obec dříve do Pětovic.

Teprve r. 1874 vystavěla si školu samostatnou, nákladem 7110 zl 51 kr. Stavbu provedla ukvapeně - o své újmě a bez předchozího povolení školních úřadů. Toho vyuzítkoval velkostatek jako největší poplatník a při úhradě stavebního nákladu uvolil se dobrovolně přispěti jen obnosem 850 zl. - Během r. 1875 provedly školní úřady dodatečně potřebné úřední řízení, aby otevření nově vystavené školy se uskutečnilo. Od 1. března 1876 začalo se v nové domácí škole vyučovati při počtu 108 školních dětských. Škola byla na počátku jednotřídní s vyučováním polodenním, což potvrdilo až do r. 1895, kdy zemská školní rada povolila rozšíření školy na dvoutrídni. Prvním učitelem a správcem školy byl František Ostrovský, jenž zde působil až do r. 1879 (tři roky), - druhým Engelbert Pohl, jenž působil zde do roku 1889 (celkem 10 let) - a třetím Josef Müller, jenž ve Žďáře působil od r. 1889 až do r. 1924, tudíž celkem 36 let. Za něho byla škola rozšířena na dvoutrídni a přičtena pokladě (r. 1912) i pobočka při druhé třídě. -

Obyvatelé Žďárští živilí se vždy poněkud zemědělstvím, řemeslem a nádenictvím. Když železné doly a železárské huti na panství Rájeckém a Blanenském založeny byly, měli rolníci dobrý výdělek z dovážení dřevěného uhlí do železných hutí, také zámečníci, kováři, slévači, zedníci a tesaři nacházeli hojně práce ve jmenovaných hutích. Avšak kolem r. 1873 počaly doly a huti klesati, z nedostatku dřevěného uhlí začalo se užívatí uhlí kamenného - dražšího dováženého, a tím vedlejší výdělek jak rolníků tak i řemeslníků a nádeníků nápadně klesly. Od té doby nahražováno vedlejší zaměstnání vápenictvím a šterkařstvím; zemědělství zůstalo pak hlavní živností obyvatelstva.

Roku 1793 měla obec 230 jiter pozemků, z nichž dosud uchovala 131 jiter. K obvodu obecnímu náleží 50 1/2 ha půdy ve tvátech: Brusná, Kysely, Luhý, Neselov, Rozsochy,

Serný, Stodulky, Pily, Běrní.

Dříve stával zde dvůr, který byl rozdelen roku 1789.

Blahobytu velkého nebyvalo ve Zdáři nikdy a ten požárem a neúrodami ještě více klesl. Oheň, který v poledne 24. dubna 1878 z domu č. 4. vyšel, za 1½ hodiny zničil 50 domovních čísel; pouze 28 čísel zůstalo zachráněno.

Neznámému požáru padlo za oběti 8 lidských životů!

Shořelo také mnoho dobytka a drůbeže, a mnohé rodině nezůstalo nic, leč to, co měla na sobě. Pojištěno bylo jen 8 čísel. Z tohoto neštěstí povstala ve Zdáři velká bída a dluhy.

Zvelebováním přimyslu v okrese blanenském dostává se v novější době obyvatelstvu hojnější příležitosti k výdělečné práci v různých továrnách. Také naše práce milovné dělnictvo dochází tu potřebně obživu.

Od roku 1841 vedli správu obce tito starostové:

1. Mikulášek Jan, čtvrtník č. 59. Zastíval úřad obecního starosty od r. 1841 až do své smrti dne 19. října 1884, tedy 43 let. V roce 1879 byl dekorován stříbrným záslužným křížem, kterého vyxnamení přijal dne 29. června 1879 z ruky okresního hejtmána Jos. Loučka. Všichni sousedé Zdáři byli na to hrdi a považovali vyxnamení toto za velikou čest pro celou obec.
2. Od 19. října 1884 až do 6. dubna 1885 t. j. do konce funkčního období tehdejšího zastupitelstva obce starostoval radní Kvatuška František z čísla 9.
Dalším starostou obce byl
3. Blažka Vincenc, předsedník č. 16. Úřadoval do června roku 1888, kdy byl zvolen novým starostou.
4. Pavlen František, čtvrtník č. 60. Úřadoval od června r. 1888 do 5. července 1891. Skončil svůj život dobrovolnou náhlou smrtí dne 28. září 1906.
5. Martinek Josef, čtvrtník č. 2. Úřadoval od 5. července 1891 do 18. března 1894.

6. Mikulášek Jan, čtvrtník č. 59. úřadoval po dvě funkční období od 18. března 1894 do 14. ledna 1900.
7. Martinec František, čtvrtník č. 22. úřadoval od 14. ledna 1900 do 23. února 1903.
8. Ševčík Josef, čtvrtník č. 18. úřadoval od 23. února 1903 do 11. února 1906.
9. Ševčík František, čtvrtník č. 60. úřadoval od 11. února 1906 do 14. února 1909.
10. Mikulášek Tomáš, podsedník č. 4. úřadoval od 14. února 1909 do dubna 1912, a pak na novo nepřetržitě přes dobu světové války až do 27. července 1919; celkem 10½ roku.
11. Martinec Jan, domkář z č. 66. zvolený dle nového volebního řádu pro obec republiky československé - úřadoval od 27. července 1919 do 7. října 1923 a na novo dále až do začátku září 1924, kdy resignoval na úřad starosty. Doplňovací volbou dne 28. září 1924 zkonanou, volen novým starostou
12. Dvořáček Robert, domkář z č. 52, jenž počal úřadovati dnem 5. října 1924. a úřadoval do doby konání obecní volby a znovu též zvolen starostou, který se úřad zastavil s veškerou svědomitostí a pilí. Byl následkem vyloučení ze strany sociálně demokratické okresním úřadem starostenského úřadu zbaven dne Doplňovací volbou dne
13. Martinec Stanislav úředník z č. 99 úřadoval do konce války v roce 1945. Od této doby nastupuje nová éra Národních výborů jehož prvním předsedou byl krátce v roce 1945
14. Dvořáček Josef, dělník. Ještě v tomto roku předsedal národnímu výboru, z č. 21. domu 21.
15. Souček Antonín, dříve dělník nyní úředník. č. 56. Tuto funkci zastával do července roku 1947.
16. Němec Miloslav, dělník zastával funkci předsedy národního výboru do července roku 1948. č. 46.

17. Káďpárek Josef ^{č. 110.} byl předsedem do 27.8.1949.
18. Prokop Josef č. 35. do 10.5.1952.
19. Martinek Josef č. 119. do 1.10.1958.
20. Kučero Josef č. 120. do 11.7.1960.
21. Kakač František č. 69. do 20.12.1971.
22. Vašek František č. 102. do 15.7.1972.
23. Hořínek Vlastimil č. 104. do 19.11.1974.
24. Kakač František č. 69. do 24.6.1978.
25. Musil Bohumil č. 89. do 24.5.1983.
26. Musil Josef č. 17. do 31.12.1990.
-
27. Mikulášková Miloslava č. 18. do 11.7.1991.
28. Stejskal František č. 106. dk

Stanešová

Místní školní rada od otevření školy Žďárské
roku 1876 byli jako předsedové.

1. Mikulášek Jan, čtvrtník č. 59. až do října 1884,
2. Mikulášek Jan, syn předšlého, až do července 1892,
3. Martinek František, čtvrtník č. 22. až do června 1904,
4. Ševčík Josef, čtvrtník č. 18. až do srpna 1910,
5. Ševčík František, čtvrtník č. 60. až do března 1921,
6. Ševčík František, podsedník č. 4. od 3. dubna 1921 do 29. 1924,
7. Musil František, podsedník č. 23. od 9. března 1924 do 28. 1925,
8. Toufar Vincenc, dělník č. 38. od 28. dubna 1925 do

Rozličnosti různému hodné:

Roku 1879 byla veškerá úroda polní zničena krupobitím. Dne 16. září téhož roku napadlo na 15 cm sněhu.

V r. 1890 postřížena byla obec dvojným krupobitím /- dne 14. srpna k večeru a 20. srpna v noci: /

R. 1892 nastalým suchem utrpěly značně okopaniny.

V r. 1892. veden byl v obci tuhý spore mezi rolníky a familianty o užívání obecních pozemků. Zemský výbor rozhodnul v ten smysl, že nikdo z rolníků či familiant nemá svobodně užívatí obecnosti, aniž by jaký poplatek do obecní pokladny odváděl. Z té příčiny přestali rolníci dle zvyku do té doby pramujícího poskytovat i darma pro obec potřebné provozy a uvolili se za užívání polností a pastviska odváděti určitý poplatek do pokladny obecní.

Roku 1893 bylo velké sucho a neúroda. Hovězí dobytek následkem nedostatku píče tuze oblaciněl.

V květnu 1893 zakoupila obec dvoukolovou stříkačku a 20 m hadic za 400 zl. V říjnu r. 1894 vyměnila pak tuto stříkačku za čtyřkolovou s příplatkem 200 zl a dala ji do užívání nově zřízujícímu se dobrovolnému hasičskému sboru.

Roku 1896 přičiněním starosty Jana Mikuláška zalesněn obecní pozemek na "škále".

Dle usnešení obce. zastupitelstva ze dne 8. dubna 1901 založena k návrhu člena ob. výboru nadučitele Josefa Müller a obecní knihovna; k níž, on sám základ položil 40 knížkami ze školní knihovny vyloučenými. Radní Jan Mikulášek přidal k tomu 10 ročníků "Zlatých klasů". Největšího rozšíření dostalo se knihovně v r. 1903, když vysokoškolské studenstvo v její prospěch uspořádalo divadelní představení a čistý výtěžek 50 Kč jí věnovalo.

Roku 1904 založen na obecní pastvině pod vápenicemi ovočný sad.

V červenci r. 1907 přičdila obec Zářská popříkladu